

ЗАТВЕРДЖУЮ

В. о. директора НЦ «МАНУ»

В. ДУНЕЦЬ

«07» вересня 2026 р.

Програма спецкурсу

для педагогічних працівників закладів позашкільної освіти

«ProTeacher» у межах Всеукраїнського проекту

з професійного розвитку педагогів «МАН. Освітянська»

Розробник: Національний центр «Мала академія наук України».

Автор програми: Тетяна КАЛУГАРЯНУ – методист лабораторії культурної освіти та гуманітарних дисциплін НЦ «МАНУ».

Лектори:

- Тетяна КАЛУГАРЯНУ, методист лабораторії культурної освіти та гуманітарних дисциплін НЦ «МАНУ»;
- Надія ЮРОВА, голова правління ГО «Місто Активних Громадян», проєктний менеджер, тренер та фасилітатор;
- Олена ЧОРНОБРИВЕНКО, директор Реабілітаційного центру «Гармонія» імені Раїси Панасюк, експерт із питань інклюзії та безбар'єрності;
- Ольга МІША, автор курсу «ARTsreach», тренер з ораторського мистецтва та комунікацій;
- Катерина ФРАНЧУК, тренер освітніх програм і проєктів, експерт із креативного маркетингу, комунікацій та сучасних AI-інструментів.

Напрямок підвищення кваліфікації: розвиток організаційних, комунікативних, риторичних, інклюзивних та цифрових компетентностей педагогічних працівників, необхідних для ефективної професійної діяльності в сучасному освітньому середовищі.

Термін дії програми: 2026–2027 роки.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми. Сучасний освітній процес висуває до педагогічного працівника вимоги, що виходять далеко за межі власне фахової підготовки. Ефективна організація власного часу, усвідомлення особистісних цінностей і професійних цілей, формування впізнаваного й довірливого іміджу педагога, побудова переконливого й етичного спілкування з учнями, батьками й колегами, коректна взаємодія з особами з інвалідністю та дітьми з особливими освітніми потребами, а також доцільне використання сучасних цифрових інструментів, зокрема технологій штучного інтелекту, стають невід'ємними складовими професійної компетентності педагога.

У нинішніх умовах, позначених наслідками воєнного стану, високим рівнем інформаційного навантаження та стрімкою цифровізацією освітнього середовища, педагогічні працівники дедалі частіше стикаються з ризиком емоційного вигорання, втратою фокусу уваги здобувачів освіти в умовах цифрового інформаційного шуму, а також потребою відповідально й етично застосовувати технології штучного інтелекту в освітньому процесі. Водночас питання забезпечення рівних можливостей, поваги до гідності та ефективної взаємодії з особами з інвалідністю і дітьми з особливими освітніми потребами набувають дедалі більшої актуальності у зв'язку з розширенням інклюзивного навчання.

Програма спецкурсу «ProTeacher» спрямована на розвиток організаційних, комунікативних, риторичних, інклюзивних та цифрових компетентностей педагогічних працівників, необхідних для ефективної професійної діяльності в сучасному освітньому середовищі. Змістом програми передбачено опрацювання практичних інструментів тайм-менеджменту, визначення особистісних цінностей і цілей, формування особистого бренду педагога, засвоєння принципів недискримінаційної та інклюзивної комунікації, оволодіння законами риторики та невербальної комунікації, розвиток креативного мислення для утримання уваги здобувачів освіти, використання

штучного інтелекту як інструменту професійної діяльності, а також засвоєння основ проєктного менеджменту.

Програму розроблено відповідно до Закону України «Про освіту», Закону України «Про позашкільну освіту», Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року № 800 (зі змінами), – в частині визначення вимог до програм підвищення кваліфікації, їх обсягу (тривалості), організації безперервного професійного розвитку педагогічних працівників, забезпечення практичної спрямованості програм, права педагогічних працівників на вибір суб'єкта підвищення кваліфікації та визнання результатів навчання.

Навчально-методичне забезпечення програми охоплює презентації, практичні кейси, вправи на самоаналіз, шаблони та інструменти для самостійної роботи, а також матеріали для проведення групових консультацій.

Цільова група: педагогічні працівники закладів позашкільної освіти та педагоги системи МАН.

Обсяг (тривалість): 35 годин (1,2 кредиту ЄКТС).

Особливості: дистанційна форма реалізації програми передбачає поєднання синхронного навчання у форматі лекційних і практичних занять (групових консультацій) з асинхронним виконанням самостійних робіт.

Вартість: безоплатно (для педагогічних працівників територіальних відділень МАНУ, педагогів закладів позашкільної освіти, керівників учасників Всеукраїнського конкурсу есе імені Сергія Кемського до Дня Гідності та Свободи, наукових керівників переможців III етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів – членів МАН України).

Мета спецкурсу: надати комплексні знання та навички, необхідні для ефективної професійної діяльності в сучасному освітньому середовищі; розвинути управлінські, комунікативні, риторичні, інклюзивні та цифрові навички педагогічних працівників закладів освіти.

Реалізація визначеної мети передбачає виконання таких завдань:

- сформувати вміння ефективно організовувати власний час, визначати пріоритети та запобігати професійному перевантаженню;
- поглибити розуміння власних цінностей та їх зв'язку з формуванням особистих і професійних цілей;
- сформувати вміння створювати особистий бренд та сприяти впізнаваності педагога у професійному середовищі;
- поглибити знання щодо принципів недискримінації, рівності та підходів до комунікації з особами з інвалідністю і дітьми з особливими освітніми потребами;
- сформувати практичні навички застосування інструментів інклюзивної взаємодії та формування безпечного освітнього середовища;
- сформувати вміння вибудовувати ефективне повідомлення на основі законів риторики;
- розвинути навички використання невербальних засобів комунікації для формування довіри аудиторії;
- сформувати вміння застосовувати креативні підходи до привернення й утримання уваги здобувачів освіти в цифровому середовищі;
- сформувати вміння відповідально й ефективно використовувати штучний інтелект як інструмент професійної діяльності;
- сприяти оволодінню базовими знаннями й уміннями з основ проєктного менеджменту в освітній діяльності.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться: організаційна (тайм-менеджмент, визначення цілей на основі власних цінностей); комунікативна (ефективна взаємодія з аудиторією, особами з інвалідністю та дітьми з особливими освітніми потребами); інклюзивна; риторична (побудова переконливого повідомлення, публічний виступ); емоційно-етична (невербальні засоби комунікації, формування довіри); цифрова (використання штучного інтелекту в освітньому процесі); проєктна (основи управління проєктами).

Очікувані результати підвищення кваліфікації

За результатами навчання слухачі опанують знання та набудуть (удосконалять) уміння, навички і способи професійної діяльності щодо:

- принципів ефективного тайм-менеджменту та планування професійної діяльності;
- визначення особистісних цінностей і формування професійних цілей на їх основі;
- формування особистого бренду та впізнаваності педагога;
- реалізації принципів недискримінації та рівності у взаємодії з особами з інвалідністю й дітьми з особливими освітніми потребами;
- застосування практичних інструментів інклюзивної взаємодії;
- побудови ефективного повідомлення на основі п'яти канонів риторики;
- використання невербальних засобів комунікації для формування довіри аудиторії;
- вживання креативних підходів до утримання уваги здобувачів освіти;
- використання штучного інтелекту як інструменту творчої та професійної діяльності педагога;
- застосування основ проєктного менеджменту в освітній діяльності.

За результатами навчання слухачі:

- знатимуть: принципи тайм-менеджменту та визначення пріоритетів; сутність і структуру особистісних цінностей та цілей; складові особистого бренду; принципи недискримінації та особливості комунікації з особами з інвалідністю і дітьми з особливими освітніми потребами; п'ять канонів риторики; роль невербальних засобів комунікації; принципи використання штучного інтелекту в освіті; основи проєктного менеджменту;
- умітимуть: планувати професійну діяльність та управляти часом; визначати особистісні цінності та цілі; формувати особистий бренд; застосовувати інструменти інклюзивної взаємодії; вибудовувати переконливе повідомлення; використовувати невербальні засоби комунікації; застосовувати

креативні підходи до утримання уваги аудиторії; використовувати штучний інтелект в освітній діяльності; розробляти й реалізовувати освітні проекти.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації

Оцінювання результатів навчання здійснюється на основі виконання всіх практичних вправ, п'яти самостійних робіт та участі у всіх групових консультаціях в обсязі, визначеному програмою.

Передбачений програмою документ про підвищення кваліфікації – сертифікат.

Змістово-методичне забезпечення програми охоплює: матеріали презентацій, практичні кейси, шаблони для самоаналізу та цілепокладання, вправи на визначення цінностей, інструменти тайм-менеджменту, ситуаційні завдання з інклюзивної комунікації, приклади промптів для роботи зі штучним інтелектом і шаблони проєктної документації, що забезпечують досягнення очікуваних результатів навчання.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Назва навчальної теми	Лекційні заняття	Практичні заняття (консультації)	Самостійна робота	Усього
1	2	3	4	5
МОДУЛЬ 1. ОСОБИСТІСНИЙ ТА ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ПЕДАГОГА				
Тема 1.1. Презентація програми спецкурсу. Знайомство. Тайм-менеджмент	2,5	0	1	3,5
Тема 1.2. Від цінностей до цілей: що	2,5	1	0	3,5

насправді рухає нами				
Тема 1.3. Від сильних сторін до впізнаваності: основи особистого бренду	2,5	0	1	3,5
Разом за модулем 1	7,5	1	2	10,5
МОДУЛЬ 2. ІНКЛЮЗИВНА ВЗАЄМОДІЯ ТА КОМУНІКАЦІЯ З ОСОБАМИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ				
Тема 2.1. Загальні засади комунікації та взаємодії з особами з інвалідністю і дітьми з особливими освітніми потребами	2,5	1	0	3,5
1	2	3	4	5
Тема 2.2. Практичні інструменти ефективної взаємодії та формування інклюзивного середовища	2,5	0	1	3,5
Разом за модулем 2	5	1	1	7
МОДУЛЬ 3. РИТОРИКА ТА ПУБЛІЧНА КОМУНІКАЦІЯ ПЕДАГОГА				
Тема 3.1. Побудова ефективного повідомлення: п'ять канонів риторики та психологія уваги	2,5	1	0	3,5
Тема 3.2. Невербальні засоби комунікації: голос, мова тіла, погляд і дихання, які формують довіру до спікера	2,5	0	1	3,5
Тема 3.3. Мислити як креативний продюсер: як утримувати увагу учнів у світі цифрового шуму	2,5	1	0	3,5
Разом за модулем 3	7,5	2	1	10,5
МОДУЛЬ 4. ТЕХНОЛОГІЇ ТА ПРОЄКТНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ У ДІЯЛЬНОСТІ				

ПЕДАГОГА				
Тема 4.1. Штучний інтелект як творчий партнер педагога: від ідеї до сучасного уроку	2,5	0	1	3,5
Тема 4.2. Проектний менеджмент	2,5	1	0	3,5
Разом за модулем 4	5	1	1	7
Усього	25	5	5	35

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. ОСОБИСТІСНИЙ ТА ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ПЕДАГОГА

Тема 1.1. Презентація програми спецкурсу. Знайомство. Тайм-менеджмент

Зміст, структура та основні завдання курсу «ProTeacher». Очікувані результати навчання та можливості професійного розвитку педагогічних працівників. Формування ефективної взаємодії та партнерської комунікації між учасниками освітнього процесу. Інструменти самопрезентації, командної взаємодії та визначення особистих професійних цілей. Основи ефективного планування професійної та особистої діяльності. Принципи управління часом, визначення пріоритетів, планування завдань і запобігання перевантаженню. Практичні інструменти тайм-менеджменту для підвищення ефективності педагогічної діяльності.

Тема 1.2. Від цінностей до цілей: що насправді рухає нами

Поняття особистісних цінностей, їхня роль у формуванні мотивації та поведінки людини. Відмінність між цінностями, потребами, інтересами й переконаннями. Ієрархія цінностей і механізми їх формування: вплив

виховання, культурного середовища, професійного досвіду та особистісних криз. Цінності як внутрішній компас у прийнятті рішень: усвідомлені й неусвідомлені мотиви дій. Зв'язок цінностей із життєвими та професійними цілями: як сформовані цінності перетворюються на конкретні, вимірювані цілі (методики визначення цінностей, вправи на самоаналіз, техніки цілепокладання на основі особистісних пріоритетів).

Тема 1.3. Від сильних сторін до впізнаваності: основи особистого бренду

Поняття особистого бренду, його складові та функції у професійному й соціальному контексті. Співвідношення понять «репутація», «імідж» та «особистий бренд». Сильні сторони особистості як основа бренду: методи самодіагностики (аналіз досягнень, зворотний зв'язок від оточення, оцінювання компетентностей і талантів). Унікальна ціннісна пропозиція (УЦП): формулювання того, чим людина відрізняється та яку цінність створює для інших. Складові впізнаваності: послідовність повідомлень, візуальна й вербальна самопрезентація, цифрова присутність (профілі, публікації, професійні спільноти).

МОДУЛЬ 2. ІНКЛЮЗИВНА ВЗАЄМОДІЯ ТА КОМУНІКАЦІЯ З ОСОБАМИ З ІНВАЛІДНІСТЮ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Тема 2.1. Загальні засади комунікації та взаємодії з особами з інвалідністю і дітьми з особливими освітніми потребами

Поняття інвалідності та особливих освітніх потреб у сучасному освітньому середовищі. Принципи недискримінації, рівності, поваги до гідності та забезпечення рівних можливостей для участі в освітньому процесі. Особливості комунікації та взаємодії педагогічних працівників з особами з інвалідністю та дітьми з особливими освітніми потребами. Етичні принципи професійної комунікації, коректна термінологія та мова, орієнтована на особистість. Подолання стереотипів і упереджень щодо інвалідності та

особливих освітніх потреб. Роль педагога у створенні атмосфери прийняття, поваги та психологічної безпеки в освітньому середовищі.

Тема 2.2. Практичні інструменти ефективної взаємодії та формування інклюзивного середовища

Практичні підходи та інструменти ефективної комунікації з дітьми з особливими освітніми потребами та особами з інвалідністю. Адаптація способів комунікації, навчальних матеріалів і форм взаємодії відповідно до індивідуальних потреб здобувачів освіти. Принципи універсального дизайну та розумного пристосування в освітньому процесі. Інструменти залучення дітей до спільної діяльності, підтримки їхньої самостійності та активної участі. Практики запобігання соціальній ізоляції, стигматизації та дискримінації. Формування інклюзивного освітнього середовища через партнерську взаємодію педагогів, дітей і батьків.

МОДУЛЬ 3. РИТОРИКА ТА ПУБЛІЧНА КОМУНІКАЦІЯ ПЕДАГОГА

Тема 3.1. Побудова ефективного повідомлення: п'ять канонів риторики та психологія уваги

Основні принципи побудови ефективного публічного повідомлення. П'ять канонів риторики: винахід, розташування, стиль, пам'ять і виголошення як система підготовки та реалізації виступу. Структура повідомлення та логіка викладу матеріалу. Принципи привернення, утримання та переключення уваги аудиторії. Психологічні механізми сприйняття інформації та чинники, що впливають на її запам'ятовування. Адаптація змісту, структури й способу подачі повідомлення до потреб та особливостей аудиторії.

Тема 3.2. Невербальні засоби комунікації: голос, мова тіла, погляд і дихання формують довіру до спікера

Роль невербальної комунікації у професійній взаємодії та публічному виступі. Голос як інструмент виразності, емоційного впливу та формування авторитету спікера. Мова тіла: постава, жести, міміка та рух як складові комунікативного повідомлення. Значення зорового контакту для встановлення взаємодії та довіри з аудиторією. Дихання як фізіологічна основа голосу, мовлення та емоційної саморегуляції. Узгодженість вербальних і невербальних засобів як умова переконливого й автентичного професійного спілкування.

Тема 3.3. Мислити як креативний продюсер: як утримувати увагу учнів у світі цифрового шуму

Особливості сприйняття й утримання уваги здобувачів освіти в умовах цифрового інформаційного середовища та високої конкуренції за увагу. Принципи роботи з увагою, мотивацією та залученням аудиторії, які використовуються в креативному маркетингу й можуть бути етично адаптовані до освітнього процесу. Інструменти привернення уваги: «гачки», інтрига, емоційна залученість, сторітелінг і побудова наративу. Принципи трансформації навчальної теми у захопливий освітній досвід. Креативні підходи до генерації ідей і створення навчального контенту, спрямованого на підтримання інтересу та дослідницької мотивації здобувачів освіти.

МОДУЛЬ 4. ТЕХНОЛОГІЇ ТА ПРОЄКТНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ У ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГА

Тема 4.1. Штучний інтелект як творчий партнер педагога: від ідеї до сучасного уроку

Можливості використання технологій штучного інтелекту для організації та вдосконалення освітнього процесу. Принципи взаємодії з AI-асистентами, зокрема, формулювання запитів та використання промптів для генерації, структурування й адаптації навчального контенту. Застосування AI-інструментів для розроблення ідей уроків та позакласних заходів, створення

презентацій, схем, текстових, візуальних, аудіо- та відеоматеріалів. Використання штучного інтелекту для оптимізації рутинних завдань і підвищення ефективності професійної діяльності педагога. Етичні аспекти використання штучного інтелекту в освіті, питання академічної доброчесності, авторства, достовірності та відповідального використання згенерованого контенту.

Тема 4.2. Проєктний менеджмент

Основи проєктного менеджменту в освітній та професійній діяльності. Поняття проєкту, його життєвий цикл, етапи розроблення та реалізації. Визначення проблеми, цільової аудиторії, мети та завдань проєкту. Формулювання SMART-цілей, визначення очікуваних результатів і показників їх досягнення. Планування заходів і ресурсів, створення команди та визначення строків реалізації проєкту. Основи бюджетування, розподілу відповідальності й управління ризиками. Практичні інструменти планування, моніторингу й оцінювання результативності проєктної діяльності.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні : Закон України від 06.09.2012 р. № 5207-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5207-17> (дата звернення: 25.08.2026).
2. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 25.08.2026).
3. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16.01.2020 р. № 463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20> (дата звернення: 25.08.2026).

4. Про позашкільну освіту : Закон України від 22.06.2000 р. № 1841-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14> (дата звернення: 25.08.2026).

5. Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників : Постанова Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 р. № 800 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF> (дата звернення: 25.08.2026).

Основна література

1. Аллен Д. Як упорядкувати справи. Мистецтво продуктивності без стресу. Харків : Vivat, 2016. 416 с.
2. Галло К. Говори як TED. Дев'ять прийомів найкращих спікерів світу. Київ : Наш Формат, 2018. 240 с.
3. Кові С. Сім звичок надзвичайно ефективних людей. Харків : Book Chef, 2020. 384 с.
4. МакКеон Г. Есенціалізм. Мистецтво зосереджуватися на важливому. Київ : Наш Формат, 2017. 224 с.
5. Пінк Д. Драйв. Дивовижна правда про те, що нас мотивує. Київ : Наш Формат, 2019. 208 с.
6. Хіз Ч., Хіз Д. Зроби так, щоб залишилось. Чому одні ідеї виживають, а інші помирають. Київ : Наш Формат, 2013. 288 с.
7. Чалдіні Р. Психологія впливу. Харків : КМ-Букс, 2020. 352 с.
8. Booth T., Ainscow M. Index for Inclusion: A Guide to School Development Led by Inclusive Values. 4th ed. Bristol : Centre for Studies on Inclusive Education, 2023. 194 p.
9. Project Management Institute. A Guide to the Project Management Body of Knowledge (PMBOK Guide). 7th ed. Newtown Square : PMI, 2021.
10. UNESCO. AI and Education: Guidance for Policy-makers. Paris : UNESCO, 2021. 45 p.

Інтернет-ресурси

1. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua> (дата звернення: 25.08.2026).
2. Національний центр «Мала академія наук України». URL: <https://man.gov.ua> (дата звернення: 25.08.2026).
3. Prometheus. URL: <https://prometheus.org.ua> (дата звернення: 25.08.2026).